

**СТАЛИЙ РОЗВИТОК
БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ:
РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ**

Факультет хімії та екології

**Кафедра екології та охорони навколишнього середовища
ШАЦЬКИЙ ПРИРОДНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАРК
ЧЕРЕМСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК**

**«СТАЛИЙ РОЗВИТОК БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ :
РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ»**

Матеріали науково-практичної конференції

(с. Світязь 29-31 травня 2025 року)

Електронне видання на CD-ROM

Луцьк
Вежа-Друк
2025

УДК 502.5(477)
С 79

*Рекомендовано до друку вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 6 від 27.05.2025 р.)*

Редакційна колегія:

М. С. Мальований, В. М. Петлін, А. В. Чугай, Л. П. Марушко, М. Д. Заячук,
М. В. Боярин, В. Ф. Радзій, Г. І. Денисик, А. М. Прищепа.

**СТАЛИЙ РОЗВИТОК БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ : РЕГІОНАЛЬНИЙ
С 79 КОНТЕКСТ :** Матеріали науково-практичної конференції (с. Світязь 29-31
травня 2025 року) – Луцьк : Вежа-Друк, 2025. – 1 електрон. опт. диск (CD-
ROM). – Об'єм даних 6,19 Мб.

ISBN 978-966-940-618-7

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «СТАЛИЙ РОЗВИТОК БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ : РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ» де розкрито результати досліджень актуальних питань сучасної екології.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, власних імен, дат та інших відомостей.

УДК 502.5(477)

© Волинський національний університет Імені
Лесі Українки, 2025

© Колектив авторів, 2025

© Кречко А. (обкладинка), 2025

ISBN 978-966-940-618-7

СТАЛИЙ РОЗВИТОК БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ: РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Шановні учасники конференції! Від імені організаційного комітету щиро вітаємо вас із початком роботи науково-практичної конференції «Сталий розвиток басейнових екосистем: регіональний контекст».

Передусім дозвольте висловити слова глибокої вдячності Збройним силам України, чий титанічний зусилля забезпечують оборону нашої країни. Нехай їхня мужність і рішучість ведуть до перемоги та мирного майбутнього!

Також хочемо щиро подякувати кожному, хто зміг особисто долучитися до роботи конференції, щоб поділитися ідеями щодо розв'язання екологічних викликів України, підвищення екологічної безпеки, забезпечення раціонального природокористування, збереження природно-заповідного фонду та ландшафтів, охорони лісів та біорізноманіття, удосконалення туристичних і рекреаційних практик; а також обговорити актуальні тенденції та перспективи розвитку екології, природничої освіти і практичної діяльності у сфері довкілля в контексті реалізації стратегічних цілей сталого розвитку.

Сталий розвиток басейнових екосистем є ключовим фактором екологічної стабільності, адже водні ресурси регулюють клімат, забезпечують біорізноманіття та підтримують життєво важливі процеси. Проте сучасні виклики, зокрема забруднення, зміни клімату та руйнування природних територій, вимагають ефективних стратегій управління. Наукова спільнота відіграє важливу роль у дослідженні, моніторингу та розробці рішень, спрямованих на збереження екосистем, а конференція, яка розпочинає свою роботу, слугує платформою для обміну знаннями, генерації нових ідей та формування екологічно свідомого суспільства. Саме тому ми залучили до участі в цій конференції провідних фахівців – як авторитетних науковців, що формують теоретичні засади в різних галузях знань, так і досвідчених практиків, які впроваджують принципи сталого розвитку в реальних проєктах та ініціативах.

Переконані, що спільними зусиллями наблизимося до визначення найактуальніших екологічних викликів та пошуку ефективних рішень для їх подолання. Віримо, що глибокі аналітичні виступи, продуктивні обговорення та натхненна атмосфера сприятимуть розширенню наукових горизонтів, зміцненню академічного співробітництва.

Нехай ця зустріч подарує вам нові ідеї, натхнення та конструктивні дискусії!

Анатолій ЦЬОСЬ

Лариса МАРУШКО

Володимир РАДЗІЙ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ЗМІСТ

СТАЛИЙ РОЗВИТОК БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ У КОНТЕКСТІ ЗМІН КЛІМАТУ	8
Хільчевський Валентин, Плічко Людмила, Забокрицька Мирослава ОЦІНЮВАННЯ ДИНАМІКИ ПЛОЩІ ШАЦЬКИХ ОЗЕР ТА ЦВІТІННЯ ВОДИ ЗА БАГАТОРІЧНИЙ ПЕРІОД ЗА ДАНИМИ ДЗЗ У ЗВ'ЯЗКУ З КОЛИВАННЯМИ ЇХНЬОГО РІВНЯ	8
Тарновецький Вадим РУСЛООЧИСНІ РОБОТИ ГІРСЬКИХ РІЧОК ПРИКАРПАТТЯ: ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ТА ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ.....	12
Коваль Ірина, Свириденко Аліна ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ ЗМІНИ КЛІМАТУ ЗА ДАНИМИ РІВНЕНСЬКОЇ МЕТЕОСТАНЦІЇ ЗА ПЕРІОД 1974 – 2023 РР	14
Ричак Тарас, Архипова Людмила ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІНЕРАЛІЗАЦІЇ У ВОДАХ РІЧКИ ГНИЛА ЛИПА ПІД ВПЛИВОМ ДІЇ БУРШТИНСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА.....	17
Максим Недострелов, Ангеліна Чугай ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ОКРЕМИХ РЕГІОНІВ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.....	21
Микола Пасічник, Василь Ющенко КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ПЛАНОВИХ ДЕФОРМАЦІЙ ТА ЗМІН ЗВИВИСТОСТІ РУСЛА РІЧКИ СІРЕТ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ГІС-ТЕХНОЛОГІЙ ТА RUTHON-БІБЛІОТЕК.....	24
Микола Клименко, Ольга Бедункова, Ігор Статник АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СПОЛУК НІТРОГЕНУ В ПОВЕРХНЕВИХ ВОДАХ РІЧКИ ГОРИНЬ	28
Христецька Марія, Матейчик Василь, Турич Віталій МОНІТОРИНГ І РЕАБІЛІТАЦІЯ ГІДРОЕКОСИСТЕМ ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	32
Цьось Оксана, Мирка Володимир ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОДИ ОЗЕРА ЧЕРЕМСЬКЕ В ОСІННЬО-ЗИМОВИЙ ПЕРІОД	36
Караїм Ольга, Злотнік Юлія, Герасимик Ірина РОЛЬ МАЛИХ РІЧОК У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ.....	40
Денисик Григорій, Ситник Олексій СТАЛИЙ РОЗВИТОК БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ ОКРЕМИХ ТЕРИТОРІЙ МІЖЗОНАЛЬНОГО ГЕОЕКОТОНУ ЛІСОСТЕП-СТЕП» УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗМІН КЛІМАТУ	45
Радзій Володимир, Зубко Людмила, Грицай Ольга ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ РОЗЧИСТКИ РУСЛА РІЧКИ ТУРІЯ В МЕЖАХ МІСТА КОВЕЛЬ.....	49
Боярин Марія, Мальований Мирослав ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ МАСИВІВ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД БАСЕЙНУ ВЕРХІВ'Я РІЧКИ ПРИП'ЯТЬ ЗА ГІДРОХІМІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ	53

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ, ПЕРСПЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ	57
Василь Петрук, Сергій Кватернюк, Олена Кватернюк, Дмитро Латуша, Святослав Мандебура, Вадим Гончарук, Максим Максименко. ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНИХ ВОДНО-БОЛОТНИХ УГІДЬ ДЛЯ ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ ПОВІТРЯ ТА ОЧИЩЕННЯ СТОКІВ	57
Лавринюк Зоряна	
ЕКОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ СПАЛЮВАННЯ РОСЛИННИХ ВІДХОДІВ НА АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ СЕЛИЩА ТУРІЙСЬК	60
Корбут М. Б., Демчук Л. І. І, Давидова І. В., Войналович І. М	
ОЧИЩЕННЯ СТИЧНИХ ВОД МИЙОК (НА ПРИКЛАДІ МЕРЕЖІ АЗК «ОККО»)	65
Падалюк Дарина, Лавринюк Зоряна	
ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ БІОВУГІЛЛЯ ЯК СОРБЕНТА ПЕСТИЦИДІВ У ВОДНИХ РОЗЧИНАХ.....	68
Поручинська Ірина, Слащук Андрій	
ЕКОЛОГІЧНІСТЬ ТРАНСПОРТУ ЯК СКЛАДОВА КЛІМАТИЧНОЇ НЕЙТРАЛЬНОСТІ	71
Поручинський Володимир, Волошин Володимир	
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНЕ БУДІВНИЦТВО ЯК СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ	74
Прищепя Алла, Брежицька Олена, Стецюк Людмила	
СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРОСФЕРИ ТА УРБОСИСТЕМ У КОНТЕКСТІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ РІВНОВАГИ	76
Караїм Ольга	
АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В АСПЕКТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	80
ОРГАНІЗОВАНІСТЬ ЛАНДШАФТІВ.....	86
Петлін Валерій	
ФУНКЦІОНАЛЬНА ОРГАНІЗОВАНІСТЬ ЛАНДШАФТНИХ СИСТЕМ.....	86
Міщенко Олена	
СТІЙКІСТЬ ЛАНДШАФТІВ ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ ДО АНТРОПОГЕННИХ НАВАНТАЖЕНЬ	89
Полянський Сергій, Качаровський Роман	
АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ КОПАЇВСЬКОЇ ОСУШУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ	92
Кашевська Ілона, Боярин Марія	
СТАЛИЙ РОЗВИТОК І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЛАНДШАФТАМИ У КОВЕЛЬСЬКОМУ РАЙОНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	97
Совгіра Світлана	
ПРИРОДООХОРОННІ ФУНКЦІЇ ЛІСОМЕЛІОРАТИВНИХ ЗАХОДІВ В АГРОЛАНДШАФТАХ.....	101
Пересадько Віліна, Сержантова Юлія, Борисенко Олексій, Черніков Борис, Єсіпов Андрій	
ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ НА СТАН ЛАНДШАФТІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	104
Дикун Софія, Шепелюк Марія	
ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ОЗЕЛЕНЕННЯ ТЕРИТОРІЇ «ЛУЦЬКОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ №22 ЛУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»	107
СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПЗФ, ЛІСІВ ТА ОХОРОНА БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ.....	111
Коцун Лариса	
ВИДОВИЙ СКЛАД ВОДНИХ ТА ПРИБЕРЕЖНО-ВОДНИХ ВИДІВ РОСЛИН ШТУЧНИХ ВОДОТОКІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В МЕЖАХ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	111

Савчук Людмила, Шулипа Роман ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ФАКТИЧНИХ РУБОК У ЗВІРІВСЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ ЗА 2019 – 2021 РР	114
Джам Олена, Фень Богдан ДИНАМІКА ЛІСОВОГО ФОНДУ ФІЛІЇ “КІВЕРЦІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО” ДП “ЛІСИ УКРАЇНИ”	117
Савчук Людмила ОБ’ЄКТИ ПЗФ ТА МЕРЕЖІ ЕМЕРАЛЬД НА ТЕРИТОРІЇ УРОЧИЩА ВУТИШНО КАМІНЬ-КАШИРСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	120
Савчук Людмила, Хвисюк Олександр ДІЯЛЬНІСТЬ ОКОНСЬКОГО ЛІСНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ ТА БІОРІЗНОМАНІТТЯ.....	125
Maria Ługowska, Teresa Skrajna ZMIANY WYSTĘPOWANIA GATUNKÓW INWAZYJNYCH W AGROCENOZACH MAZOWIECKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO W OKRESIE 20 LAT	128
Teresa Skrajna, Maria Ługowska ZMIANY PO 20 LATACH W WYSTĘPOWANIU RZADKICH GATUNKÓW SEGETALNYCH W AGROCENOZACH MAZOWIECKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO	130
Володькіна Іванна, Тишковець Христина, Радзій Володимир ОБ’ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ – ОСНОВА ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ГОЛОБСЬКОЇ ГРОМАДИ	132
Пацева Ірина, Пацев Ігор СУЧАСНИЙ СТАН ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	136
Савчук Андрій, Гетьманчук Анатолій ЛІСОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОРОДОЦЬКОГО ЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «ГОРОДОЦЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	140
Шевчук Михайло, Босак Юлія, Кмін Володимир ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН НАСАДЖЕНЬ ФІЛІЇ «ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»	142
Войтюк Назарій, Гетьманчук Анатолій ДОСВІД ВІДТВОРЕННЯ ЛІСУ В ГУБИНСЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ ФІЛІЇ «ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»	145
Чижевська Лариса, Карпюк Зоя, Качаровський Роман, Чижевський Тадеуш ПРОЄКТОВАНИЙ ГІДРОПАРК «ГНІДАВСЬКИЙ»: СУЧАСНИЙ СТАН, НАПРЯМКИ ОХОРОНИ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ	148
ЕКОЛОГІЧНА ТА ПРИРОДНИЧА ОСВІТА У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	152
Коршевніук Тетяна ВІДПОВІДАЛЬНА ПОВЕДІНКА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В СТРУКТУРІ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	152
Міронєць Людмила ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	154
Тамерлан Сафранов, Ангеліна Чугай ВИЩА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	157
Ярошенко Ольга ГОТОВНІСТЬ СУБ’ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	161

Некос Алла, Шабалін Анна ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ	164
Іванців Оксана, Іванців Василь ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ	167
Савчук Тетяна, Цісар Оксана ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	170
Сливка Наталія, Марушко Лариса ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ХІМІЇ	173
Марушко Лариса, Кадикало Елла ПРАКТИКО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ПРИРОДНИЧІЙ ОСВІТІ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	176
Корольчук Світлана, Салієва Леся ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ХІМІЇ	180
Оніщук Аліна, Ліщук Лілія, Марушко Лариса ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З ХІМІЇ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ	184
Голуб Валентина ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАКТОРІВ ЖИТТЯ РОСЛИН В УРБАНІЗОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	187
РЕКРЕАЦІЯ ТА ТУРИЗМ	191
Заячук Мирослав, Заячук Оксана СТРАТЕГУВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ ЗМІН КЛІМАТУ	191
Максименко Надія, Коротецька Євгенія РЕКРЕАЦІЯ І ТУРИЗМ ЯК КЛЮЧОВІ ТОЧКИ РОСТУ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	194
Ільїн Леонід ГЕОПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ Й РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ОЗЕР ТА ШТУЧНИХ ВОДОЙМ УКРАЇНИ	197
Ільїна Ольга ОЗЕРНІ ВІДКЛАДИ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ ЯК РЕСУРСИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДРОВЧОГО ТУРИЗМУ	201

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ РОЗЧИСТКИ РУСЛА РІЧКИ ТУРІЯ В МЕЖАХ МІСТА КОВЕЛЬ

Радзій Володимир¹, Зубко Людмила², Грицай Ольга³

¹Волинський національний університет імені Лесі Українки Луцьк, Україна; ²

ПП Госпрозрахунковий центр науково-технічних послуг Луцьк, Україна; ³

Управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної
адміністрації Луцьк, Україна

radzij@vnu.edu.ua

З часу імплементації Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» було започатковано європейську практику екологічної оцінки провадження планованої діяльності. Відтак, будь-який проєкт господарської діяльності, що включає будівництво, реконструкцію, демонтаж, інше втручання в природне середовище, що може мати значний вплив на безпечне проживання людей, біорізноманіття, повітря, ґрунт, воду, клімат тощо має пройти процедуру екологічної оцінки впливу на довкілля (ОВД) [1]. Зокрема, на сьогоднішній день більшість річок зазнали значних змін, що пов'язано різними видами антропогенного впливу. Це привело до зменшення пропускної можливості річкових артерій, замулення, заростання рослинністю, що спричиняє підтоплення території, руйнування берегів тощо. Якість води та екологічний розвиток річок є визначальним чинником управління водними ресурсами та якості проживання населення. Реалізація інфраструктурних проєктів пов'язаних з реконструкцією, розчисткою річок сприятимуть покращення гідрологічного режиму, запобігання паводкам, берегоукріплення та відновлення річкових екосистем.

За останнє п'ятиріччя в Україні реалізовано чимала кількість проєктів з розчистки русел, які проходили процедуру оцінки впливу на довкілля: розчистка русла річки Тиса біля селища Королево (Закарпатська область), річки Тересва у Тячівському районі (Закарпатська область), річки Луг, Біберка, Рудка та її приток на території Ходорівської ТГ (Львівська область), річки Мертвовод у Вознесенському районі (Миколаївська область). У Волинській області процедуру ОВД проходило або здійснюється провадження шість проєктів з розчистки та реконструкції прибережних зон річок Омелянівка, Риловиця та Турія.

Ковельська міська рада реалізовує кілька таких проєктів, які позитивно пройшли оцінку впливу на довкілля: Капітальний ремонт русла річки Турія в районі вул. Сагайдачного м. Ковель; Капітальний ремонт русла річки Турія від греблі Ковельського водосховища до шляхопроводу по вул. Сагайдачного в м. Ковелі Волинської області; Реконструкція прибережних зон річки Турія (правого та лівого берегів) уздовж Транскордонного центру діалогу культур імені Гетьманів Ружинських на вул. Сагайдачного, 5-В в місті Ковелі Волинської області; Реконструкція парку імені Тараса Шевченка. Ці роботи виконуються за кошти громади, обласного фонду охорони навколишнього природного середовища та за кошти проєкту «Співпраця на користь клімату –

розвиток зеленої інфраструктури в Ленчні та Ковелі» у рамках Програми Interreg NEXT PL-UA 2021-2027.

Зокрема, проектом ОВД «Капітальний ремонт русла річки Турія від греблі Ковельського водосховища до шляхопроводу по вул. Сагайдачного в м. Ковелі Волинської області» передбачено: розчистка русла річки Турія в межах існуючого русла на довжині 950,0 м лівого та правого берегів на північ від греблі Ковельського водосховища; розчистка берегів від деревно-чагарникових заростей; планування берегів; благоустрій території планованої діяльності, збільшення пропускної здатності ріки, більш рівномірний розподіл її стоку по площі та зменшення проявів акумуляції алювіального глинисто-мулистого матеріалу в руслі; покращення гідравлічного зв'язку між водами четвертинного водоносного горизонту та водами річки [2]. Для реалізації проекту ПП Ковелькомунпроект розроблено архітектурно-будівельний проєкт, проведено інженерно-геодезичні та інжанерно-геологічні вишукування. При розробці проєкту з ОВД робочою групою науковців Волинського національного університету було проведено обстеження поточного стану флори та фауни в межах території планованої діяльності.

З звіті з оцінки впливу на довкілля подано аналіз технологічної схеми проведення робіт, що передбачає використання земснаряда типу НСС (продуктивність 25 м³/год), а також передбачено розробку відкладів та планувальні роботи здійснювати: драглайн типу ЕО об'ємом ківша 0,8 м³, екскаватор, об'єм ковша 0,5 м³; бульдозери ДЗ-42Г (ДЗ-54С), транспортування ґрунтів автосамоскидами типу КрАЗ-6510 (13,5 т). Тривалість будівельно-монтажних робіт визначена проєктом організації будівництва у відповідності до ДСТУ Б.А.3.1-22:2013 «Визначення тривалості будівництва об'єктів». Прийнята тривалість будівництва становить 3,5 місяця. Заплановано проведення робіт в меженний період, протягом якого в річці спостерігається найнижчі рівні вод, з дотриманням вимог і обмежень щодо проведення робіт в позанерестовий період, для уникнення впливу на представників іхтіофауни; усі роботи будуть проводитись в межах визначеної території; доставка машин і механізмів, їх пересування буде здійснюватися тимчасовими під'їзними шляхами з ущільненої піщано-щебеневої суміші; заборонено скиди забруднюючих речовин та відходів у водний об'єкт; виходи за межі берегової лінії не передбачається, повна пересипка русла не відбуватиметься.

Потенційний вплив планованої діяльності на повітряне середовище передбачає здійснення викидів забруднюючих речовин при проведенні робіт з розчистки руслі, робіт з культуртехнічної рекультивації, зокрема, викиди від двигунів внутрішнього згорання будівельної техніки та при перевантаженні інертних матеріалів (піску), що використовується для підсипки тимчасових доріг. Виконані розрахунки розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі показали, що максимальні приземні концентрації забруднюючих речовин на межі житлової забудови складуть менше 1,0 ГДК (з урахуванням фону), що відповідає санітарним та екологічним вимогам. Оцінка соціального ризику планованої діяльності свідчить про прийнятний рівень

ризиків.

Вдосконалення системи контролю за станом відходів, способами їх тимчасового зберігання та утилізації забезпечують мінімальний залишковий рівень впливу планованої діяльності на умови життєдіяльності населення та його здоров'я.

У процесі виконання робіт буде втручання в поточний стан гідробіогеоценозу річки Турія на ділянці проведення робіт. Видалення донних відкладів в період проведення робіт приведе до тимчасового руйнування бентосного (донного) ценозу,

Рис. 1. Карто-схема місця розташування території капітального ремонту русла річки Турія в м. Ковель

збільшення каламутності, зменшення прозорості води. Все це приведе до незначного негативного впливу на зоо- та фітопланктон річки, та на вищу водну рослинність на даній ділянці, але це носитиме тимчасовий характер. Видалення зелених насаджень в прибережній частині буде здійснено за наявності дозволу на виконання будівельних робіт отриманих замовником та генеральним підрядником (п. 3 Порядок видалення дерев, кущів, газонів і квітників у населених пунктах. – Затверджено постановою КМУ від 1 серпня 2006 р. № 1045). На території, прилеглій до

русла річки, буде проведено технічна та біологічна рекультивация шляхом планування території, підготовки ґрунту з використанням сільськогосподарських агрегатів, підсіву травостою, відповідно до визначених норм.

Проведені дослідження флори засвідчили, що русло річки Турії в районі мостового переходу м. Ковеля по вул. Сагайдачного і до дамби характеризується уповільненням течії, інтенсивними процесами заростання русла вищими водними рослинами за рахунок відкладень твердого стоку та відмерлої вищої водної рослинності, тому потребує невідкладних заходів по реконструкції русла для покращення її екологічного стану та естетичного вигляду. Відмічено інтенсивні процеси синантропізації прибережних та каймових угруповань, масове поширення карантинного виду амброзії полинолистій та борщовиків Сосновського та Мантегацці. Виявлені асоціації сніжнобілолататтева, плаваючосальвінієва чиста, малорясково-плаваючосальвінієва, напівзануренокуширово-жовтогличикова, плаваючосальвінієво-жовтогличикова, напівзанурено-куширова чиста, які включені до Зеленої книги України. На території дослідження виявлено 102 види судинних рослин, які належать до 2 відділів, 42 родин, 81 роду (таблиця).

Найчисленнішими родинами є: Asteraceae (14 видів, Salicaceae (9 видів), Poaceae та Apiaceae (по 7 видів), Polygonaceae (5 видів), Rosaceae, Lamiaceae (по 4 види). З родів найбільшу кількість видів нараховують роди Salix (9 видів), Polygonum, Carex (по 3 види). Аналізуючи потенційний вплив планованої діяльності на стан біорізноманіття річки Турія не вплине значною мірою на стан рідкісних рослинних угруповань, які виявлені на території дослідження. Підтвердженням цього є результати моніторингових обстежень, які були проведені науковцями ВНУ імені Лесі Українки впродовж 2 років на території від мостового переходу до стадіону, де у 2021 році була проведена реконструкція русла. Обстеженнями встановлено задовільний стан відновлення рідкісних угруповань на цій ділянці русла річки Турія.

Рис. 2. Річка Турія в районі вул. Незалежності м. Ковель

У межах планованої діяльності заплаві річки Турія та її руслі зареєстровано 98 видів тварин, серед яких ссавців – 1 вид, птахів – 14 видів, земноводних – 1 вид, риб – 5 видів, ракоподібних – 1 вид, комах – 63 види, моллюсків – 13 видів. Зареєстровані види належать до масових та типових для досліджених біоценозів. У заплаві річки Турія та у її руслі не виявлено видів, що занесені до Червоної книги України та п. 4 і 6 Бернської конвенції. Помірний вплив на тваринний світ відбуватиметься за рахунок шуму від роботи будівельної техніки.

Розробка проєкту засвідчила, що всебічний аналіз поточного стану довкілля на території планованої діяльності та детальна оцінка впливу на різні компоненти є тим запобіжником, який сприятиме успішній реалізації проєкту

на засадах: екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів та врахування інтересів місцевих громад. Такий підхід дозволяє не лише мінімізувати потенційні негативні наслідки, а й забезпечити сталий розвиток території, підвищити рівень довіри до проєкту з боку зацікавлених сторін та сприяти інтеграції екологічних висновків у процес прийняття управлінських рішень.

Література:

1. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII : станом на 15 листоп. 2024 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
2. Дубина В., Зубко Л., Радзій В. Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності "Капітальний ремонт русла річки Турія від греблі Ковельського водосховища до шляхопроводу по вул. Сагайдачного в м. Ковелі Волинської області". Ковель, 2024. 305 с.

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ МАСИВІВ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД БАСЕЙНУ ВЕРХІВ'Я РІЧКИ ПРИП'ЯТЬ ЗА ГІДРОХІМІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ

Боярин Марія¹, Мальований Мирослав²

¹Волинський національний університет імені Лесі Українки
Луцьк, Україна, ²Національний університет «Львівська політехніка»
Львів, Україна

maria-sun@ukr.net, myroslav.mal@gmail.com

Згідно гідрографічного районування території України, р. Прип'ять виділяється як окремий суббасейн в районі басейну Дніпра [4]. Загальна довжина річки становить 775 км, з яких 254 км припадає на територію України. Річка протікає в напрямку на північний схід у межах Ковельського і Камінь-Каширського районів Волинської області. Витік р. Прип'ять знаходиться поблизу с. Будники Ковельського району. Поблизу с. Сенчиці Вараського району Рівненської області. У пониззі течії (останні 50 км русла) р. Прип'ять переходить у Київську область (Україна) і біля м. Чорнобиль впадає у Київське водосховище Дніпра [4]. У межах Волинської області частина русла р. Прип'ять, довжиною у 72 км, перетворено на магістральний канал однієї з

Наукове електронне видання CD-ROM

«СТАЛИЙ РОЗВИТОК БАСЕЙНОВИХ ЕКОСИСТЕМ : РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ»

Матеріали науково-практичної конференції

(с. Світязь 29-31 травня 2025 року)

Матеріали друкуються в авторській редакції

Один електронний оптичний диск (CD-ROM). Об'єм даних 6,19 Мб.

Тираж 300 прим. Зам. 62. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк,
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. 38 066 936 25 49).

E-mail: vezhaprint@gmail.com

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України ДК
№ 4607 від 30.08.2013 р

ВЕЖА-ДРУК

ISBN 978-966-940-618-7

9 789669 406187 >